

*Całemu światu-Ojczyźnie, Narodowi,
rodzinie, dzieciom, młodzieży...-
wszystkim potrzeba serca
Kardynał Stefan Wyszyński*

**PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY
ZESPOŁU SZKÓŁ NR 2 IM. PRYMASA TYSIĄCLECIA W MARKACH
2021/2022**

1. Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U.2019.1148 t.j. ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U.2015.298 j.t.);
- Ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2002.147, poz. 1231 z późn. zm.);
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej art. 48 ust. 1, art. 70 ust. 1;
- Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 120, poz. 526, z późn. zm., art. 33);
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. nr 33, poz. 178, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. nr 180, poz. 1493, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2019.852 t.j.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół. (Dz. U. z 2001r., Nr 61 poz. 624 i Dz. U. z 2002r. Nr 10, poz. 96 oraz Dz. U. z 2003r. Nr 146, poz. 1416, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z 1999 r. Nr 67, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2015 poz. 1249 ze zm.);

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczególnych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły pierwszego stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017r. Poz 356);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U., poz. 1578);
- Program polityki prorodzinnej państwa z dnia 17.11.1998 r.;
- Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U.);
- Karta Nauczyciela;
- Statut Szkoły.

1. Wstęp

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny realizowany w Zespole Szkół Nr 2 im. Prymasa Tysiąclecia w Markach, opiera się na hierarchii wartości przyjętej przez radę pedagogiczną, radę rodziców i samorząd uczniowski. Treści szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego są spójne ze statutem szkoły i wewnątrzszkolnymi zasadami oceniania. Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły, oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny. Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Naszą szkołę wyróżnia bliska współpraca z rodzicami, polegająca również na wspomaganiu rodziców w procesie wychowania. Wszyscy pracownicy szkoły działają na rzecz dobra dziecka często we współpracy ze środowiskiem lokalnym i instytucjami zewnętrznymi, w celu zapewnienia mu

rozwoju i bezpieczeństwa. Szkoła stawia sobie za cel działania profilaktyczne. Dąży do efektywnego rozwiązywania problemów wychowawczych. Dbą o uczniów zaniedbanych społecznie, wyrównuje szanse edukacyjne, pozwalając każdemu osiągnąć sukces na miarę jego możliwości.

Naszą misją jest wychowanie ludzi świadomych historii swojego narodu, jednak dobrze przygotowanych do życia we współczesnym świecie. W naszej szkole obowiązuje zasada zgodnie z którą, to uczeń jest najważniejszy. Stanowi ona punkt wyjścia do planowania i organizowania działania szkoły. Staramy się, aby każde dziecko czuło się bezpieczne i akceptowane. Zachęcamy do poznawania siebie, odkrywania swoich mocnych stron i pokonywania trudności. Stwarzamy warunki do tego, aby każdy uczeń we wszystkich obszarach rozwoju osiągnął maksymalnie duży postęp. Pamiętamy, że to rodzice posiadają pierwotne i największe prawa wychowawcze w stosunku do swoich dzieci, jednak stale wspieramy ich w działaniach wychowawczych.

Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzy spójną całość ze szkolnym zestawem programów nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej. Program określa sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli. Program został opracowany na podstawie diagnozy potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym, z uwzględnieniem:

- wyników ewaluacji,
- wyników nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora,
- ewaluacji wcześniejszego programu wychowawczo-profilaktycznego realizowanego w roku szkolnym 2020/2021,
- wniosków i analiz (wnioski z pracy zespołów zadaniowych, zespołów przedmiotowych, zespołów wychowawczych itp.),
- innych dokumentów i spostrzeżeń ważnych dla szkoły (uwagi, spostrzeżenia, wnioski nauczycieli, uczniów, rodziców).

Podstawowym celem realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego jest wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym, ryzykownym. Ważnym elementem realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego jest kultywowanie tradycji oraz zachowanie uroczystości szkolnych.

Podstawowe zasady realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego obejmują:

- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich pracowników szkoły,

- zaangażowanie wszystkich podmiotów szkolnej społeczności i współpracę w realizacji zadań określonych w programie,
- respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności oraz kompetencji organów szkoły (dyrektor, rada rodziców, samorząd uczniowski),
- współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym szkoły (np. udział organizacji i stowarzyszeń wspierających działalność wychowawczą i profilaktyczną szkoły),
- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu,
- inne (ważne dla szkoły, wynikające z jej potrzeb).

W społeczności szkolnej można wyróżnić wiele zachowań wskazujących na istnienie lub pojawienie się różnorodnych problemów. Do najpoważniejszych, ale zarazem najłatwiej zauważalnych trudnych zachowań uczniów należą:

- agresja słowna i fizyczna,
- problemy w nauce, brak motywacji do zdobywania nowej wiedzy, niskie potrzeby i aspiracje edukacyjne,
- spóźnienia na zajęcia lekcyjne,
- kłopoty w samodyscyplinie i czynnościach samoobsługowych,
- powiększająca się liczba dzieci z deficytami rozwojowymi, trudnościami dydaktycznymi,
- powiększająca się liczba uczniów z problemami rodzinnymi (tj. alkoholizm, zażywanie niedozwolonych substancji, hazard, bezrobocie, bieda) bądź tych, którzy funkcjonują w rodzinach zaburzonych (tj. rodziny niepełne, rodziny rozbite, rodziny wielodzietne, eurosieroctwo, sieroctwo, trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, przemoc w rodzinie).,
- powiększająca się liczba dzieci cudzoziemców oraz obywateli polskich powracających do kraju z zagranicy.

Zadaniem szkoły jest prowadzenie ciągłej ewaluacji wskazanych zjawisk poprzez gromadzenie i przetrzymywanie dokumentacji badawczej, wywiadów wychowawczych oraz informacji na temat warunków społecznych i materialnych danej rodziny. We wrześniu 2021 roku przeprowadzono w szkole badania ankietowe dotyczące czynników chroniących oraz czynników ryzyka. Ankiety przeprowadzono wśród uczniów klas 1-8, rodziców oraz nauczycieli. W ankietach wzięło udział: 123 uczniów (49 klas II-IV oraz 74 klas V-VIII), 113 rodziców i 25 nauczycieli. Ankiety przeprowadzono w wersji on-line.

Przez czynniki chroniące należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.

Wskazywane czynniki chroniące to:

- silna więź emocjonalna z rodzicami,

- poczucie bezpieczeństwa,
- struktura rodziny, wykształcenie rodziców i sytuacja materialna rodziny,
- pomoc udzielana przez wychowawców, nauczycieli,
- zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy,
- zainteresowanie nauką szkolną,
- rozwój własnych zainteresowań,
- poszanowanie norm, wartości i autorytetów,
- brak uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy,
- poczucie przynależności do grupy,
- pozytywne opinie na temat zdalnego nauczania.

Z kolei czynniki ryzyka to indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych, stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa oraz funkcjonowania społecznego.

Wskazywane przez badanych czynniki ryzyka:

- kryzys autorytetów,
- dostępność środków psychoaktywnych,
- moda na spożywanie substancji zabronionych – narkotyki, dopalacze, leki, alkohol, nikotyna, itp.,
- brak wiedzy na temat szkodliwości zażywania substancji zakazanych oraz skutków ich przyjmowania,
- brak właściwych wzorców rodzinnych,
- naciski środowiska rówieśniczego na zachowania społecznie nieakceptowane,
- konflikty rówieśnicze i/lub środowisko, w którym zaburzone jest poczucie bezpieczeństwa,
- brak wsparcia, zainteresowania w rodzinie lub istnienie niewłaściwych wzorców rodzinnych,
- niekontrolowane przyswajanie wzorców czerpanych z mediów tj. telewizja, Internet,
- stres i niepowodzenia edukacyjne,
- brak nawyku aktywnego odpoczynku,
- zbyt duże obciążenie obowiązkami edukacyjnymi,
- występowanie zjawiska cyberprzemocy,
- uzależnienie od gier komputerowych.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla

szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356) reguluje działania wychowawczo-profilaktyczne jakie powinny zostać spełnione przez każdą placówkę szkolną.

Wymagania nałożone na szkołę, wynikające z w/w Rozporządzenia, to m.in.:

- zindywidualizowane wspomaganie rozwoju, czyli takie które jest dostosowane do jego potrzeb i możliwości. Niezależnie czego dotyczą trudności, z którymi spotyka się uczeń zajęcia powinny zostać dostosowane specjalnie do jego zdolności psychofizycznych oraz tempa uczenia się,
- prowadzenie działań z zakresu doradztwa zawodowego, które przygotowują uczniów do wyboru zgodnego z ich możliwościami i aspiracjami kierunku kształcenia i przyszłego zawodu,
- kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, dbanie o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych osób, budowanie prawidłowych nawyków żywieniowych oraz postaw do aktywności fizycznej,
- rozwijanie postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Rozbudzanie i/lub wzmacnianie tożsamości narodowej poprzez przybliżanie historii, tradycji lokalnych i narodowych oraz zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w codziennym życiu społeczności lokalnej i środowisku szkolnym.

Tematyka Programu Wychowawczo-Profilaktycznego jest spójna ze wskazanymi celami programowymi oraz dostosowana do wieku uczniów i obejmuje:

1. Budowanie pewności siebie i kształtowanie zaradności życiowej,
2. Budowanie świadomości i przynależności narodowej,
3. Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole,
4. Współpraca z rodzicami,
5. Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży,
6. Samobójstwa i zachowania autoagresywne,
7. Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy,
8. Wychowanie do wartości,
9. Zdrowy tryb życia,
10. Społeczność szkolna – bezpieczeństwo w społeczności szkolnej i trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych,
11. Nienaruszalność cielesna i przeciwdziałanie wykorzystaniu dzieci,
12. Cyberprzemoc,
13. Środki psychoaktywne,
14. Prawidłowe relacje rodzinne, a rozbite rodziny, eurosieroctwo, przemoc w rodzinie.

Działania mają charakter wychowawczy i profilaktyczny.

Działalność wychowawcza – ma na celu kształtowanie osobowości młodego człowieka, jego postaw, zachowań oraz cech niezbędnych w życiu społecznym. Celem tego typu działalności jest przygotowanie ucznia do samodzielnego, poprawnego nawiązywania stosunków międzyludzkich, kształtowania długoterminowych relacji z innymi ludźmi, zachowania etycznego, moralnego i akceptowanego przez społeczność. Ważna jest świadomość oraz istnienie głębokich, skłaniających do refleksji wartości młodego człowieka.

Działalność wychowawcza polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

1. fizycznej – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności, pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych;
2. psychicznej – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmocnieniu zdrowia własnego i innych ludzi, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności;
3. społecznej – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz ćwiczeniu umiejętności wypełniania ról społecznych;
4. aksjologicznej – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Działalność profilaktyczna – celem jest podjęcie szybkich i skutecznych działań przywracających normę oraz hamowanie postępu i niwelowanie pojawiających się niepożądanych zachowań. Działania profilaktyczne pozwalają stworzyć odpowiedni wzór zachowań społecznych, które przyczyniają się do obniżenia prawdopodobieństwa pojawienia się danego zjawiska. Zadaniem szkoły jest dostarczanie silnych pozytywnych wzorców i przeżyć, wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, rozwijanie posiadanych przez nich zdolności oraz wspieranie ambitnych postaw.

2. Charakterystyka środowiska

Do szkoły uczęszczają uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Dla dzieci z orzeczeniami oraz opiniami Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej są organizowane zajęcia korekcyjno – kompensacyjne, dydaktyczno – wyrównawcze, logopedyczne, terapie psychologiczne i pedagogiczne oraz rehabilitacja.

Organizowana jest pomoc materialna dla uczniów z rodzin w trudnej sytuacji finansowej, a także wsparcie psychologiczno – pedagogiczne dla uczniów z rodzin dysfunkcyjnych i w trudnej sytuacji życiowej.

Wspieramy w zaadaptowaniu się w środowisku szkolnym uczniów różnych narodowości, wyznań i poglądów.

Charakterystyka oparta jest o wnioski z diagnozy polegającej na analizie dokumentów, obserwacjach, wywiadach i ankietach.

3. Ustalenie wartości uznawanych przez społeczność szkolną

Podstawowym moralnym wyznacznikiem działań naszych uczniów jest Krucjata Miłości naszego patrona kardynała Stanisława Wyszyńskiego. Zakłada ona miłość bliźniego i szacunek dla innych oraz pozytywne podejście do pracy. Ponadto ważne są dla nas wartości etyczne, społeczne, ekonomiczne, polityczne, kulturowe i materialne.

4. Sylwetka absolwenta

Uczeń, będący absolwentem Zespołu Szkół nr 2 w Markach, zna i stosuje ogólnie przyjęte normy społeczne i Krucjatę Miłości, jest wrażliwy na problemy ogólnoludzkie, ze zrozumieniem traktuje różnice wynikające z niejednakowych możliwości ludzi. Potrafi przyznać się do zachowań nagannych i ponieść ich konsekwencje. Dbą o mienie własne i cudze oraz środowisko naturalne. Stara się poznawać, podtrzymywać i propagować tradycje swojej szkoły, regionu i kraju.

Ponadto uczeń kończący szkołę jest świadomy systemów wartości, potrafi je ocenić i nie jest podatny na demagogię i manipulację informacyjną. Stara się zasłużyć na zaufanie innych, wybierając drogę zachowań uczciwych. Zdrowie i życie jest dla niego wartością nadrzędną. Szanuje zdanie innych, ale potrafi zaprezentować i obronić swoje poglądy. Potrafi sam wyznaczać sobie cele i wie jak je realizować w sposób kreatywny.

5. Czynniki ryzyka i czynniki chroniące

Przez **czynniki chroniące** należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.

Przez **czynniki ryzyka** należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

Czynniki chroniące:

- jasne standardy zachowań
- pozytywny obraz siebie
- nagradzanie zachowań prospołecznych
- zdrowe więzi rodzinne
- zaangażowanie rodziców w życie dzieci
- pozytywna presja rówieśnicza
- pozytywna aktywność społeczna
- osobowe traktowanie uczniów
- otwarta komunikacja w środowisku szkolnym
- zero tolerancji dla patologii

Czynniki ryzyka:

- lękliwość i agresywność
- niepowodzenia szkolne
- niska samoocena
- brak wsparcia od rodziców
- brak dojrzałych więzi w rodzinie
- zachowania dysfunkcjonalne rówieśników
- zagrażający klimat w szkole
- brak współpracy z rodzicami
- słabe więzi uczniów ze szkołą
- słabe zaangażowanie prospołeczne

6. Cele ogólne programu

Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły. Polega na wspomaganie człowieka w rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięciu pełni dojrzałości w sferze:

- fizycznej – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych i stosowania profilaktyki,
- psychicznej – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi psychicznej, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia własnej wartości, chęci do życia, ukształtowanie postaw sprzyjających rozwijaniu własnego potencjału, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi uczniów, zdrowiu psychicznemu,
- społecznej – ukierunkowanej na kształtowanie postawy opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych, wypełniania ról społecznych oraz umiejętności dokonywania społecznie akceptowanych wyborów.
- aksjologicznej – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu

wartości, zawierającego wartości etyczne, społeczne, ekonomiczne, polityczne, kulturowe i materialne.

Realizowane jest w szczególności poprzez:

- Działalność edukacyjną polegającą na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu promocji
- Działalność informacyjną w szkole polegającą na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych skierowanych do uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli i wychowawców oraz innych pracowników szkoły.
- Działalność profilaktyczną polegającą na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

Cele profilaktyczne to:

- rozpoznawanie sytuacji i zachowań ryzykownych, w tym korzystanie ze środków psychoaktywnych (lekarstw bez wskazań lekarskich, papierosów, alkoholu, dopalaczy, narkotyków, środków zastępczych i substancji psychoaktywnych),
- kształtowanie zachowań i nawyków zapewniających bezpieczeństwo własne i innych osób,
- zapoznanie z normami zachowania obowiązującymi w szkole
- promowanie zdrowego stylu życia ze szczególnym uwzględnieniem aktywności fizycznej i przeciwdziałania wadom postawy (nawyki żywieniowe i higieniczne, wiedza na temat zaburzeń odżywiania oraz chorób cywilizacyjnych, wprowadzanie elementów udzielania pomocy przedmedycznej) ,
- eliminowanie z życia szkolnego agresji i przemocy rówieśniczej,
- niebezpieczeństwa związane z nadużywaniem komputera, Internetu, telefonów komórkowych i telewizji,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości uczniów, podkreślanie pozytywnych doświadczeń życiowych, pomagających młodym ludziom ukształtować pozytywną tożsamość i uporać się z problemami wieku dojrzewania by przygotować ich do życia w rodzinie,
- uczenie sposobów wyrażania własnych emocji i radzenia sobie ze stresem.

W bieżącym roku szkolnym najważniejsze działania w pracy wychowawczej są ukierunkowane na wychowanie patriotyczne, prozdrowotne, proekologiczne, do udziału w kulturze, rozwój w sferze emocjonalnej i intelektualnej oraz przygotowanie do życia w społeczeństwie. W szczególności będzie to:

- wspomaganie rozwoju ucznia w sferze wychowania patriotycznego, prozdrowotnego, proekologicznego, do udziału w kulturze,
- przygotowanie uczniów do prawidłowego funkcjonowania w grupie społecznej i społeczeństwie,
- rozbudzanie poczucia własnej wartości,
- przeciwdziałanie przemocy, agresji i uzależnieniom,
- przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych,
- rozwój w sferze intelektualnej i emocjonalnej
- troska o bezpieczeństwo podopiecznych, nauczycieli i pracowników szkoły

7. Cele szczegółowe działań profilaktyczno – wychowawczych

1) Wychowanie patriotyczne

- Kształtowanie szacunku do własnego państwa, jego symboli narodowych i miejsc pamięci narodowej,
- Kształtowanie więzi z krajem ojczystym i świadomości obywatelskiej,
- Kształtowanie gotowości do podejmowania obowiązków obywatelskich w życiu dorosłym,
- Dostarczanie wiedzy na temat najważniejszych wydarzeń i najwybitniejszych postaci z dziejów regionu i Polski,
- Uświadamianie znaczenia świąt narodowych,
- Rozwijanie poczucia solidarności i dążenia do życia w pokoju,
- Poznawanie historii i tradycji miasta i regionu,
- Poznawanie historii szkoły i sylwetki jej patrona.

2) Wychowanie prozdrowotne

- Budowanie postawy szacunku do własnego zdrowia i przyjmowania odpowiedzialności za jego utrzymanie,
- Dostarczanie informacji rodzicom, uczniom i nauczycielom na temat substancji i nawyków szkodzących zdrowiu oraz sposobów ich eliminowania,
- Kształtowanie zdrowych nawyków żywieniowych, dostarczanie podstawowej wiedzy dotyczącej zaburzeń odżywiania, przeciwdziałanie nadwadze i otyłości,
- Kształtowanie zachowań i nawyków zapewniających bezpieczeństwo własne i innych osób w szkole i poza nią,
- Kształtowanie prawidłowych nawyków higienicznych jako warunku zachowania zdrowia,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom i patologiom, takim jak w szczególności nikotynizm, alkoholizm, narkomania, substancje psychotropowe, środki zastępcze oraz nowe substancje psychoaktywne, choroby cywilizacyjne,
- Propagowanie zdrowego trybu życia ze szczególnym uwzględnieniem zachowania aktywności fizycznej i przeciwdziałania wadom postawy,
- Informowanie uczniów o problemach związanych z przedwczesną inicjacją seksualną, ryzykiem nieplanowanej ciąży i chorobach przenoszonych drogą płciową,
- Postawa włączająca rodziców w budowanie postawy prozdrowotnej ich dzieci,

- Przygotowanie do życia w rodzinie poprzez zapoznanie uczniów z problemami dojrzewania,
  - Wprowadzanie elementów udzielania pomocy przedmedycznej.
- 3) Wychowanie proekologiczne
- Przekazywanie uczniom informacji na temat czynników szkodzących środowisku naturalnemu i możliwości minimalizowania lub eliminowania ich oddziaływania,
  - Wskazywanie uczniom w jaki sposób sami mogą przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego, mobilizowanie ich do podejmowania takich działań,
  - Wyrabianie w uczniach nawyków ekonomicznego korzystania z wody i energii elektrycznej
  - Uświadamianie uczniom korzyści wynikających z recyklingu surowców wtórnych,
  - Kształtowanie postawy szacunku do przyrody i środowiska naturalnego.
- 4) Wychowanie do udziału w kulturze
- Zachęcanie uczniów do udziału w życiu kulturalnym szkoły, miasta i regionu,
  - Stwarzanie możliwości obcowania ze kulturą wysoką,
  - Rozwijanie umiejętności odpowiedzialnego korzystania z różnych środków przekazu informacji, w szczególności z TV, telefonii komórkowej i Internetu,
  - Rozwijanie kreatywności i talentów uczniów,
  - Stwarzanie możliwości wyrażania się poprzez różne formy sztuki,
  - Nauczanie zasad dobrego wychowania,
  - Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania się w szkole, w domu i miejscach publicznych,
  - Rozumienia piękna w przyrodzie, sztuce, literaturze i muzyce,
  - Rozwijanie zamiłowania do czytelnictwa,
  - Rozwijanie zainteresowań uczniów,
  - Uczenie kultury słowa,
  - Promowanie szkoły bez przemocy, wulgaryzmów i wandalizmu,
  - Wpajanie postawy miłości do rodziców i członków rodziny oraz szacunku do starszych,
  - Wyrabianie poczucia odpowiedzialności za pamiątki kultury narodowej.
- 5) Rozwój w sferze intelektualnej i emocjonalnej
- Rozbudzenie motywacji uczenia się i pogłębiania wrażliwości poznawczej i estetycznej,
  - Zapobieganie wagarom,
  - Wspieranie uczniów w uzupełnianiu braków i poszerzaniu wiedzy,
  - Pokazywanie skutecznych technik nauki,
  - Rozbudzanie zainteresowań poznawczych,
  - Poznawanie siebie i umiejętność radzenia sobie z napięciem i sytuacjami trudnymi,
  - Pomoc uczniom w odkrywaniu swoich słabych i mocnych stron,
  - Uczenie odczytywania emocji innych ludzi i kształtowanie empatii.
- 6) Przygotowanie do życia w społeczeństwie

- Nauka zasad dobrego wychowania,
- Poznanie i przestrzeganie norm i zasad w szkole,
- Możliwość ćwiczenia umiejętności wypełniania ról społecznych,
- Włączanie w działanie na rzecz środowiska lokalnego,
- Wspieranie i rozwijanie działalności w ramach wolontariatu,
- Kształtowanie umiejętności samokontroli i asertywność w podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych,
- Dbłość o kulturę wypowiedzi i czystość języka,
- Uświadamianie problemu odpowiedzialności za siebie, grupę, rodzinę i społeczeństwo,
- Uświadamianie zagrożeń wynikających z przynależności do różnych grup nieformalnych,
- Zapoznanie z prawami i obowiązkami dziecka i ucznia,
- Zapobieganie przemocy w rodzinie,
- Zachęcanie rodziców do aktywnego włączania się w życie szkoły,
- Integrowanie zespołu klasowego oraz całej szkoły ze szczególną dbałością o oddziały integracyjne,
- Uczenie poszanowania własności społecznej i osobistej (nauka wartości),
- Wpajanie szacunku do rodziców i innych osób dorosłych,
- Budzenie zainteresowania aktualnymi problemami najbliższego otoczenia,
- Kulturowanie odpowiedzialności za dobre imię rodziny, klasy i szkoły,
- Uświadamianie roli zdrowego współzawodnictwa i współpracy w zespole,
- Rozwijanie i wzmacnianie koleżeństwa, wzajemnej pomocy i życzliwości podczas nauki i zabawy,
- Pokazywanie skutecznych, nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów,
- Kształtowanie gotowości niesienia pomocy osobom potrzebującym,
- Przeprowadzenie działań w ramach orientacji zawodowej,
- Kształtowanie tolerancji wobec osób chorych, reprezentujących inny światopogląd, kulturę, wyznających inną religię itd.

8. Ustalenie planu działań wychowawczo – profilaktycznych

- 1) Sposoby realizacji zadań profilaktyczno – wychowawczych
  - Akademie i apele szkolne,
  - Obchody ważnych dni i świąt,
  - Informacje na stronie internetowej Szkoły,
  - Konkursy klasowe, szkolne i międzyszkolne,
  - Kółka zainteresowań i zajęcia prowadzone przez specjalistów,
  - Organizowanie szkolnych imprez artystycznych,
  - Udział w imprezach organizowanych przez inne szkoły i instytucje,
  - Udział w akcjach prozdrowotnych i proekologicznych (spektakle, happeningi),

- Wewnętrzne monitorowanie problemu zagrożenia np. poprzez badanie ankietowe wśród nauczycieli, uczniów, rodziców, pracowników niepedagogicznych i przygotowanie działań odpowiednich do wyników tych badań,
- Edukacja rówieśnicza,
- Organizowanie akcji charytatywnych,
- Upowszechnianie materiałów informacyjnych: plakatów, broszur, ulotek, umieszczania w widocznym miejscu w szkole numerów telefonów instytucji pomocowych, adresów stron internetowych (tematycznych),
- Udział w zawodach sportowych,
- Udział i organizacja szkoleń dla nauczycieli i specjalistów oraz spotkań szkoleniowych dla rodziców i uczniów,
- Nawiązanie współpracy z odpowiednimi instytucjami (np. Państwową Inspekcją Sanitarną czy Policją),
- Spotkania z zaproszonymi gośćmi,
- Redagowanie gazetki szkolnej i gazetek ściennych,
- Prezentacje osiągnięć uczniów,
- Realizacja wybranych programów profilaktycznych,
- Spektakle teatralne,
- Kampanie społeczne,
- Happeningi, festyny, imprezy szkolne i klasowe,
- Treningi umiejętności,
- Wycieczki,
- Gazetki,
- Interwencje,
- Wsparcie psychologiczno – pedagogiczne,
- Prowadzenie kroniki szkolnej,
- Praca w Samorządzie Uczniowskim,
- Wolontariat
- Zapoznanie uczniów ze statutem szkoły, regulaminami, WSO i przedmiotowymi systemami oceniania,
- Zajęcia rozwijające zachowania prospołeczne,
- Pogadanki tematyczne: zdrowotne, profilaktyczne, prawidłowego zachowania się,
- Włączanie w życie szkoły uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- Nagradzanie uczniów: dyplomy, nagrody książkowe, pochwały wychowawcy, nauczycieli, dyrekcji i inne,
- Współpraca z rodzicami.

2) Osoby odpowiedzialne

- Dyrektor szkoły:

- stwarza warunki dla realizacji procesu wychowawczego w szkole,

- nadzoruje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne, dba o prawidłowy poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły,
- inspiruje nauczycieli do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów,
- stwarza warunki do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji,
- współpracuje z zespołem wychowawców, pedagogiem, psychologiem szkolnym, oraz Samorządem Uczniowskim, wspomaga nauczycieli w realizacji zadań,
- nadzoruje zgodność działania szkoły ze statutem, w tym dba o przestrzeganie zasad oceniania, praw uczniów, kompetencji organów szkoły,
- nadzoruje realizację szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego.

- Rada pedagogiczna:

- opiniuje projekt programu wychowawczo-profilaktycznego i zatwierdza go w porozumieniu z Radą rodziców,
- opiniuje i zatwierdza dokumenty i procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- uczestniczy w realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego,
- uczestniczy w ewaluacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego.

- Nauczyciele:

- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizacji zadań wychowawczych, uczestniczą w realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego
- reagują na obecność w szkole osób obcych,
- reagują na przejawy agresji, niedostosowania społecznego i uzależnień uczniów,
- przestrzegają obowiązujących w szkole procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- udzielają uczniom pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych,
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu i demokracji,
- znają i respektują zalecenia zawarte w opiniach i orzeczeniach z poradni,
- rozmawiają z uczniami i rodzicami o zachowaniu i frekwencji oraz postępach w nauce na swoich zajęciach, • wspierają zainteresowania i rozwój osobowy ucznia.

- Wychowawcy klas:

- diagnozują sytuację wychowawczą w klasie,
- rozpoznają indywidualne potrzeby uczniów,
- na podstawie dokonanego rozpoznania oraz celów i zadań określonych w Szkolnym Programie Wychowawczo-Profilaktycznym opracowują plan pracy wychowawczej dla

klasy na dany rok szkolny, uwzględniając specyfikę funkcjonowania zespołu klasowego i potrzeby uczniów (Program Indywidualni),

- przygotowują sprawozdanie z realizacji planu pracy wychowawczej i wnioski do dalszej pracy,
- zapoznają uczniów swoich klas i ich rodziców z prawem wewnątrzszkolnym i obowiązującymi zwyczajami, tradycjami szkoły, wymaganiami edukacyjnymi,
- są członkami zespołu wychowawców i wykonują zadania zlecone przez przewodniczącego zespołu,
- oceniają zachowanie uczniów swojej klasy, zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami i stosują kary regulaminowe,
- współpracują z innymi nauczycielami uczącymi w klasie, rodzicami uczniów, pedagogiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- wspierają uczniów potrzebujących pomocy, znajdujących się w trudnej sytuacji
- dbają o dobre relacje uczniów w klasie (integracja klasy),
- podejmują działania profilaktyczne w celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom podopiecznych,
- współpracują z sądem, policją, innymi osobami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży,
- podejmują działania w zakresie poszerzania kompetencji wychowawczych.

- Zespół wychowawczy:

- analiza postępów w nauce oraz omówienie zachowania uczniów,
- dzielenie się doświadczeniami z pracy z konkretną klasą w celu zwiększenia efektywności nauczania,
- ustala potrzeby w zakresie doskonalenia umiejętności wychowawczych nauczycieli, w tym rozpoczynających pracę w roli wychowawcy,
- przygotowuje analizy i sprawozdania w zakresie działalności wychowawczej i profilaktycznej szkoły,
- inne, wynikające ze specyfiki potrzeb danej szkoły.

- Pedagog szkolny/psycholog:

- diagnozuje środowisko wychowawcze,
- zapewnia uczniom pomoc psychologiczną i materialną w odpowiednich formach,
- współpracuje z rodzicami uczniów potrzebującymi szczególnej troski wychowawczej lub stałej opieki,
- współpracuje z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i profilaktycznych, udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzicom uczniów,
- współpracuje z placówkami wspierającymi proces dydaktyczno-wychowawczy szkoły i poszerzającymi zakres działań o charakterze profilaktycznym w tym z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, a także z Policją, OPSem, PCPRem i sądem rodzinnym.

- Rodzice:

- rada rodziców opiniuje i uchwała w porozumieniu z radą pedagogiczną program wychowawczo-profilaktyczny,
- uczestniczą w wywiadówkach i innych spotkaniach organizowanych przez szkołę (szkolenia, pogadanki, warsztaty),
- współpracują z wychowawcą klasy i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,
- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów.

- Samorząd uczniowski:

- dba o dobre imię i honor szkoły oraz wzbogaca jej tradycję,
- promuje i rozwija wśród uczniów samorządność na rzecz podejmowania wspólnych decyzji w sprawach szkoły,
- przedstawia Dyrekcji, Radzie Pedagogicznej oraz Radzie Rodziców wnioski, opinie i potrzeby uczniów we wszystkich sprawach szkoły,
- promuje wiedzy na temat praw uczniów i czuwa nad ich przestrzeganiem,
- organizuje i zachęca uczniów do działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej, rozrywkowej, naukowej i charytatywnej w szkole,
- reprezentuje uczniów przed Dyrekcją, Radą Pedagogiczną, Radą Rodziców i innymi organami,
- otacza opieką i zapewnia pomoc koleżeńską uczniom z trudnościami w nauce,
- współpracuje z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz młodzieży w celu rozszerzania zainteresowań, kształcenia zdolności, podnoszenia aktywności pracy samorządu.

9. Efekty oczekiwane

Efektem działań profilaktyczno – wychowawczych jest osiągnięcie przez ucznia cech określających Absolwenta Zespołu Szkół nr 2.

10. Ewaluacja programu

Ewaluacja programu polega na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań, w celu ich modyfikacji i podnoszenia skuteczności programu wychowawczo-profilaktycznego. Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- analizę dokumentacji,
- przeprowadzanie ankiet, kwestionariuszy wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- rozmowy z rodzicami,
- wywiady,
- techniki socjometryczne,
- wymianę spostrzeżeń w zespołach wychowawców i nauczycieli,

- analizy przypadków

*Program wychowawczo – profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.